

**ECCLESIASTICAE || DISCIPLINÆ || LIBRI SEX: || DE
CANONICA ET MO- || nastica Disciplina collapsa
restau- || randa, pristinoque nitori || restituenda. ||**

Schulting, Cornelius

Coloniae Agrippinae, 1599

VD16 ZV 14233

2. Ex Concilijs particularibus antiquissimis Ancyrano, Neocæsariensi, Arelatensi. 1. & 2. Carthaginensi primo, Romana Synhodo tertia, ex Concilio Antiocheno, Laodicensi, Valentino, Telensi, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63372)

pite. Integritas etiam præsentium, salus dignoscitur esse inferiorum.

Ex Concilio Ferrariensi, Sessione 3. In quarta deinde parte declaravit, nulla ratione fieri posse, ut pax inter nos componatur, nisi prius scilicet & dissidij nostri causa penitus tollatur, quemadmodum agris corporibus solet euenire, quæ tunc bene sanantur, cum radices ægritudinis euelluntur.

Ex Concilio Lateranensi, Sessione 6. Fit electio vigintiquatuor prælatorum, qui adsint cum Cardinalibus in his, quæ pertractanda sunt coram Pontifice. Et distributi sunt per classes, vna classis erat ad conferenda pertinentia ad componendam pacem inter principes, & extirpandum schisma. Alia ad tractandum quæ pertinent ad generalem reformationem curiæ. Tertia verò ad ea quæ pertinerent ad fidem & pragmaticam sanctionem.

CAPVT II.

Testimonia de disciplina Ecclesiastica ex classe secundæ particularium conciliorum desumpta.

EX Concilio Ancyrano: Canone 1. Præbiteros, qui immolauerunt, & postea certamen iterum inierunt, si hoc ipsum ex fide, & nõ aliquo argumento sibi met præparantes, egerunt veterum tenere viderentur, aut tormentis subijci poterantur.

tentur, tanquam inuiti, si ex fide ergo luctati sunt, & non ex compacto, ad ostentationem, vt caperentur, ipsi fecerunt, hos placuit, honorem quidem sedis propriæ retinere, offerre autem illis & sermonem ad populum facere, aut aliquibus sacerdotalibus officijs fungi non liceat. Canone tertio: Hoc ergo quod eis inuitis & alijs contingentibus contigit, si luctu & mœrore animi, acerbè se ferre demonstrant, ipsique humili per bonam conuersationem habitu incedentes, dolere se, quod inuiti coacti sunt doceant, hos tanquam inculpato à communionem non vetari. Si autem iam prohibiti sunt ab aliquibus à communionem, maioris diligentia & inquisitionis causa, aut per aliquorum ignorantiam, statim recipi oportet.

Canone quarto: De his qui sacrificare coacti sunt, insuper in templis idolorum cœnauerunt, si qui eorum cum habitu cultiore ad templa protracti sūt, atq; ibi preciosiori veste adhuc mutata cœnæ participes facti sunt idolorum, indifferenter sumentes omnia quæ fuerunt apposita, placuit eos inter audientes vno anno constitui, tribus autem alijs annis agere pœnitentiam, sed ex ipso triennio per biennium tantummodò orationi communicare, tertio autem anno reconciliati sacramentis.

Canone quinto. Quotquot autem ascenderunt tēpla cum veste lugubri, & recubentes inter alios manducauerunt flentes, si compleuerint pœnitentiam triennij temporis, sine oblatione suscipiantur ad communionem, id est, vt ipsi oblatione

tione non offerant. Si autem producti ad templum, non manducauerint, biennio maneat in penitentia. Tertio vero anno communicent, sed sine oblatione, ut dictum est. In quarto autem anno perfectionem suam recipiant. Episcopum autem hanc habere licentiam oportet, ut perspecta singulorum conuersatione, normam regulamque conuersationis attribuat, id est, ut humanius agens, secundum vitæ modum, tempus alicui penitentiae breuiare: aut etiam prolixius quod correctioni necessarium viderit, addere. Discrutatur autem omnium harum & præcedens vita & posterior, & ita circa eos sacerdotalis se humanitas moderetur.

Canone 6. De his qui mimis tantum cesserunt, aut bonorum oblatione, aut poena transportationis deterriti, sacrificauerunt, & nunc usque non poenituerunt, neque conuersi sunt, modo autem, id est, tempore huius Synodi se obtulerunt, conuersionis suæ consilium capientes, placuit eos usque ad magnum diem inter audientes suscipi, ac poenitentiam agere triennio, & post duos alios annos sine oblatione communicare, & ita demum sex annis completis ad perfectum peruenire. Quid si aliqui ante hoc concilium suscepti sint ad poenitentiam, ex illo tempore imputabitur eis initium sexennij constituti. Canone 7. De his qui in festis diebus paganorum, in remotis eorum locis conuiujs interfuerunt, & suas nihilominus epulas ibidem portauerunt, & comederunt, placuit ut post biennij poenitentiam suscipiantur: ita tamen ut vtrum aut cum oblatione

nero

ne recipiendi sint, an ad solam communionem admitti debeant, vnusquisque Episcoporum examinet vitam eorum, & præterita ac præsentia, debita consideratione perpendat.

Canon 8. Hi autem qui secundo vel tertio sacrificauerunt, vi coacti, quatuor annis sese ad poenitentiam submittant, duobus autem alijs sine oblatione comunicent, septimo anno perfectione recipiant communionis.

Canon 9. Quotquot autem qui non solum à fide Dominica deuiarunt, sed etiam insurrexerunt in alios, & fratribus persuaserunt, & rei facti sunt persuasionis, hi per triennium quidem inter catechumenos habeantur, per aliud autem septennium poenitentiae recipiant locum: alio verò anno, id est decimo, communionem sine oblatione recipiant, vt completo decennio perfectione fruantur.

Canon 16. Quotquot ante 20. ætatis suæ annum tale crimen admitterint quindecim annis in poenitentia peractis, orationi tantum incipiant communicare, & quinquennium alterum in communionem orationis solius perdurantes, post vigesimum cum oblatione ad communionem suscipiantur. Discutiatur autem & vita eorum, qualis fuerit tempore poenitentiae, & iuxta hanc humanitatem consequantur. Quod si quis perseverantiam abusus fuerit hoc crimine, hic prolixius tempus viginti annorum poenitentiam suscipiant. Qui verò exacta viginti annorum ætate, & uxores habentes in hoc crimen inciderunt, post viginti

Q3

& quin-

& quinque annos pœnitentia acta, ad communionem orationum admittantur, in qua communionem orationum altero quin quennio perdurantes plenam communionem cum oblatione recipiant. Quod si aliqui & vxores habentes, & excedentes quinquagesimum ætatis suæ annum, in hoc prolapsi sunt scelere, ad exitum tantum vitæ communionem mereantur.

Canon 20. Si quis adulterium commiserit septem annis in pœnitentia completis, perfectioni reddatur secundum pristinos gradus.

Canon 21. De mulieribus, quæ fornicantur & partus suos necant, sed & his quæ agunt secum, ut uteros conceptos excutiant, antiqua quidem definitio est, usque ad exitum vitæ eas ab Ecclesia remoueri. Humanius autem nunc definimus, ut eis decem annorum tempus tribuatur.

Canon 22. Qui voluntariè homicidium fecerint, ad pœnitentiam quidem iugiter se submittant. Circa autem exitum vitæ communionem digni habeantur. Eos verò, qui non voluntate sed casu homicidium fecerint, prior quidem regula post septem annorum pœnitentiam communioni sociauit secundum gradus constitutos. Hæc verò humanior definitio quinquennij tempus tribuit.

Canon 23. Qui auguria vel auspicia, siue somnia, vel dominationes quaslibet secundum morem gentilium obseruant, aut in domos suas huiusmodi homines introducunt in exquirendis aliquibus arte malefica, ut domos suas lustrent, confessi quinquennio pœnitentiam agant, secundum

cundum antiquitas constitutas regulas.

Canon vigesimus quartus: Si quis sponsam habens sorori eius forsitan intulerit vitium, eiq; inhærit tanquam suæ: hac autem decepta, postea vxorem duxerit desponsatam: illa verò quæ vitium passa est, si fortè necem sibi intulerit. omnes hi qui fortè huius sunt conscij, decem annos in pœnitentiam redigantur, secundum canones constitutos.

Ex Concilio Neocæsariensi, Canon 1. Præsbyter si vxorem duxerit ab ordine suo illum deponi debere. Quod si fornicatus fuerit, vel adulterium commiserit extra Ecclesiam abijci, & ad pœnitentiam inter laicos redigi. Canon 2. Mulier si duobus nupserit fratribus abijciatur vsque in diem mortis. Sed propter humanitatem in extremis suis sacramentis reconciliari oportet: ita tamen, vt si fortè sanitatem recuperauerit, matrimonio soluto, ad pœnitentiam admittatur. Canon tertius. De his qui frequenter vxores ducunt, & de his quæ sæpius nubunt, tempus quidem pœnitentiæ his constitutum manifestum est, sed conuersatio & fides eorum tempus abbreviat.

Ex Concilio Arelatensi primo. Canon 7. De præsidibus, qui fideles ad præsidatum impetu prosiliunt, ita placuit, vt cum promoti fuerint, literas accipiant Ecclesiasticas communicatorias, ita tamen, vt in quibuscunque locis gesserint ab Episcopo eiusdem loci cura de illis agatur, vt cum cœperint contra disciplinam
 Q. 4 . . . . . publi-

publicam agere, tuuc demum à communione excludantur.

Ex Concilio Gangrensi, Capitulo vndecimo. Si quis contemnendos duxerit agapem facientes, & propter honorem Dei fratres ad se pauperes conuocantes, & noluerint communicare uocationibus eorum, tanquam nihili qui sit ducens, anathema sit. Capitulo 18. Si quis, tanquam hoc continentia conuenire iudicans die Dominico ieiunauerit aut in eiusdem diei contemptum, anathema sit. Capitul. 19. Si quis eorum qui in proposito sunt continentia præter necessitatem corporalem, & superbiens, ieiunia communia totius Ecclesie putauerit contemnenda, perfectam in sua scientia vindicans rationem, anathema sit. Capitulo 20. Si quis per superbiam, tanquam perfectum se existimans, conuentus qui per loca & basilicas sanctorum martyrum fiunt vel accusauerit, vel etiam oblationes, quæ ibidem celebrantur spernendas esse crediderit, memoriaeque sanctorum contemnendas anathema sit.

Ex Concilio Arelatensi secundo, Capitulo secundo. Assumi aliquem ad sacerdotium non posse in vinculo coniugij constitutum, nisi fuerit promissa conuersio. Capitulo 12. De his qui in penitentia positi vitam excefferunt, placuit nullum communionem vacuam debere dimitti, sed pro eo qui honorauit poenitentiam, oblatio illius recipiatur. Capitulo 19. Si quis autem adesse neglexerit, aut coetu fratrum antequam dissoluatur concilium, crediderit deferendum, alienum se à fratri
com-

communione cognoscat, nec eum recipi liceat nisi in sequenti Synodo fuerit absolutus. Capitulo 25. Hi qui post sanctam religionis professionem apostatant, & ad seculum redeunt, & postmodum poenitentiae remedia non requirunt, sine poenitentia communionem penitus non accipiant.

Quos etiam iubemus ad Clericatus officium non admitti. Et quicumque ille sit post poenitentiam habitum secularem non praesumat. Quod si praesumpserit, ab Ecclesia alienus habeatur. Capitulo 28. Secundum constitutionem Synodi Valsensis qui oblationem fidelium suppresserit, aut negauerit, ab Ecclesia, cui fraudem fecerit, excludatur.

Ex Concilio Carthaginensi primo. Canon. 2. Martyrum dignitatem nemo profanus infamet neque ad passiva corpora, quae sepulturae tantam propter misericordiam Ecclesiasticam commendari mandatum est, redigat, ut aut in sania praecipitatos, aut aliquo tali pacto aut alia ratione peccati disunctos, non ratione vel tempore competentis, quo martyria celebrentur, martyrum nomine appellet? At si quis ad iniuriam martyrum claritati eorum adiungat infamiam, placet eos, si laici sunt ad poenitentiam redigi? Si autem sunt clerici post commonitionem, & post cognitionem honore priuari, vniuersi dixerunt. Recte statuit sanctitas vestra. Hoc & singulis concilijs statutum est. Canon 4. Gratus Episcopus dixit. Et si infuita sunt quae lege praescripta proficiencia sunt disciplinae, & vnusquisque nostrum tractatu assiduo & commonitione frequenti per singulas

quasque species, proficientes ad disciplinam poterit populos inuitare, tamen aliqua ex eis propter blasphemias suggerenda sunt à nobis, & in Concilio statuenda. Si videtur vobis, pari sententia teneantur etiam hi, qui cum viduis commorantur, & nulla secū germanitate coniuncti sunt. Vniuersi dixerunt. Iuxta viduos & viduas eadem lex maneat & sententia. Canon 12. Antigonus Episcopus Madurensis dixit. Grauem iniuriam patior, & credo dolere sanctitatem vestram contumeliam meam, & cōputare communē iniuriam Optantius, quum se representaret, pactum mecum habuit, & diuisimus plebes. Manuscriptiones nostræ tenentur epitacia. Contra hoc pactum circueit plebes mihi attributas, & vsurpat populos, vt illum patrem me vitricum nominent. Gratus Episcopus dixit. Factum hoc dolendum est, vt in se illicitat populorum imperitorum animas contra disciplinam, contra Euangelicam traditionē, contra pacis placita. Nam si sibi id posse contingere arbitraretur, nunquam profectō in fratrem aliquis deliquisset, vnde aut inita pacta suam obtineant, firmitatē conuentus: si se nō cohibuerit, Ecclesiasticam sentiat disciplinam vniuersi dixerunt. Pax seruetur, pacta custodiantur.

Ex Romana Synodo tertia habita a Iulio Papa Primo: Iulius prædictus sanctissimus Episcopus vrbis Romæ dixit sanctæ Dei & Apostolicæ Synodo, & Dei voluntate & gratia, indiuisa cōmunionē sancti spiritus in hac consonanter & vniuersimiter congregatæ in antiqua alma vrbe Roma ad confirmationem sacram & correctionem fidei

dei nostræ & Christianorum immaculatæ disciplinæ, Ex Antiocheno Concilio: Canon. 2. Omnes qui ingrediuntur Ecclesiam Dei & sacras scripturas audiunt, non autem cum populo in oratione communicant, auersantur autē sanctam assumptionem Domini sacramenti secundum aliquam propriam disciplinam, hos ab Ecclesia abijci oportet donec confitentes fructum pœnitentiæ demonstrent, & deprecari fuerint, ut data venia suscipi mereantur. Non autem licet communicare excommunicatis, neq; cum his per domos ingredi, & cum eis orare, qui Ecclesiæ non participant in oratione: nec in alteram Ecclesiam recipi, qui ab alia excommunicantur. Quod si quis Episcoporum, vel præbyterorum, vel diaconorum vel etiam qui in canone detinētur, excommunicatis communicare deprehensus fuerit, & hunc oportet communionem priuari tanquam Ecclesiæ regulas confundentem. Can. 13. Ipse verò huiusmodi disciplinati ausus, & irrationabilis cœpti dignas causas expendat tanquam depositus à Synodo sancta, & propter huiusmodi præsumptionem iam prædamnatus. Can. 25. Hunc enim correptionem oportet mereri, id quoque concedet sancta synodo cognoſcente. Ex Coneilio Laodicensi: Canon. 2. His qui diuersorum peccatorum lapsus incurunt, & oratione, & confessione, ac pœnitentiâ malorum suorum perfectam conuersionem demonstrant pro qualitate peccati pœnitentię tempus attribuendum est propter misericordiam & bonitatem Dei. Qui ergo huiusmodi sunt reuocandi & ad communionem sunt applicandi. Canon quadragésimus. Non oportet vocatos
Epif.

Episcopos ad synodum contemnere, sed abire debere, & aut docere, aut doceri quæ sunt ad Ecclesie cæterorumque correctionem utilia. Quod si contempserit, seipsum videtur accusasse, nisi forte præ infirmitate ire nõ possit. Can. 57. Non debere in Villis & vicis Episcopos ordinari sed visitatores, id est, qui circummeant, constitui. Hos autem qui ante hæc ordinati sunt, nihil agere censemus sine conscientia Episcopi ciuitatis. Similiter etiam præbyteri nihil sine præcepto & consilio Episc. agant.

Ex Concilio Valentino: Quorundam fuit Patrum utilis & religiosa suggestio retractata de his, quæ nec recipere possumus ob Ecclesie sanctitatem, nec tamen vsquequaque consuetudinis causa damnare. Ita per omnes Ecclesias eiusmodi vitiorum germen inoleuit, vt ad plena remedia non facilis sit recursus, certè nõ sine verecundia eorum quibus causa contigit succisuum. Quocirca fratres librato diu moderatè; consilio, ea cautelæ ratio seruata est, quæ & scandala submoueret, & sanctitatem Ecclesie custodiret. Canone 1. Sed quia fratrum nostrorum vel imperitiam, vel simplicitatem, vel etiam præsumptionem damnare non possumus, nec per omnes Ecclesias quæ sunt iampridem malè gesta corrigere: placuit etiam de eorum statu qui prius ordinati sunt nihil reuolui, si nulla extrinsecus causa procedit, qua indigni ministerio comprobentur. Canon. 3. Circa eorum verò personas qui se post vnum & sanctum lauacrum, vel profanis sacrificijs demonum vel incesta lauacione polluerunt,
eam

eam censuræ formam duximus esse seruandam
 vt his, iuxta synodum Nicænam, satisfactionis
 quidem aditus nõ negetur, ne infœlicibus lachry
 mis vel solarij ianua desperatione claudatur, a
 cturi verò poenitentiam vsque in diem mortis
 non sine spe ramentem remissionis, quam ab eo ple
 nè sperare debebunt, qui eius largitatem & so
 lus obtinet, & tam diues misericordia est, vt
 nemo desperet. Deus enim mortem nõ facit, nec
 delectatur in perditione viuorum. Cano. 4. Nec
 illud fratres, scribere alienum ab Ecclesiæ utili
 tate censuimus, vt sciretis, quicunq; sub ordina
 tione vel diaconatus, vel præbyterij, vel Episco
 patus mortali crimine dixerint se esse pollucos,
 à supradictis ordinationibus submouendos, reos
 scilicet, vel veri confessione, vel mendacio falsi
 tatis. Neq; enim absolui potest is, qui in seipsum
 dixerit, quod dictum in alios puniretur, cum o
 mnis qui sibi fuerit mortis causa maior homici
 da est. Diuina pietas vos in æternum custodiat
 dilectissimi fratres.

Ex Concilio Telenfi. Ex Epistola Syritij Papæ.
 Quo perpetuò istiusmodi forma seruetur, lite
 ras tales dare placuit, non quæ noua præcepta a
 liqua imperent, sed quibus ea quæ per ignauiam
 desidiamque aliquorum neglecta sunt, obserua
 ri cupiamus, quæ tamen Apostolica & patrû con
 stitutione sunt constituta. Scriptum est: State &
 tenete traditiones nostras, siue per verbum, siue
 per epistolam. Illud certè vestram debet men
 tem, dilectissimi fratres, vehementius excitare,
 vt ab omni labe sæculi istius immunes ad Dei cõ
 spectum

spectu securi veniamus. Nec enim erimus im-
 munes, qui pręsumus plebibus, cum scriptum sit:
 Cui multum creditum fuerit, plus ab eodem re-
 quiretur. Ergo quoniam non pro nobis tantum,
 sed pro populo credito cogimur prestare ratio-
 nem populum, per disciplinam deificam hu-
 milem erudire debemus. Ibidem circa finem. Si
 quis sanę inflatus mente carnis suę, hac cano-
 nis ratione voluerit euagari, sciat se, & à nostra
 communione seclusum, & gehennę poenas ha-
 biturũ. Ex Concilio Carthagenensi 2. Can. 7. Felix
 Episcopus Secemselitanus dixit: Illud autem ve-
 strę suggero sanctitati, vt si qui pro facinoribus
 suis de Ecclesia pelluntur, & ausi fuerint ad co-
 mitatum pergere, aut ad iudicia publica profili-
 re, aut forsitan Ecclesię Catholicę lumina con-
 turbare, si Episcopus vel clericus cuiuslibet ple-
 bis eos sine consensu susceperit, de his quid cen-
 seris? Exigonius Episcopus Bullensis Regiens. di-
 xit. Si quis Episcopus communionem tenens Ca-
 tholicam huiusmodi homines vanis blandimen-
 tis incedentes temerę susceperit, sciat cum his se
 rectissimę deprauatum vel damnatum. Genadius
 Episcopus dixit. Ergo rectę suggerunt fratres & coepi-
 scopi, vt qui meritõ facinorum suorum ab Eccle-
 sia pulsi sunt (si ab aliquo Episcopo, aut presby-
 tero, vel clerico fuerint in communionę susce-
 pti, etiam ipse pari cum eis crimine teneatur ob-
 noxius, refugientes sui Episcopi regulare iudi-
 cium. Ab vniuersis Episcopis dictum est. Omni-
 bus placet. Canone 8. Alixius Episcopus Ecclesię
 Tagastensis legatus Prouincię Numidię dixit:
 nec illud prætermittendũ est, vt si quis fortę præ-
 byter

byter ab Episcopo suo correptus aut excommu-
nicatus tumore vel superbia inflatus, putauerit
separatim Deo sacrificia offerenda, vel aliud eri-
gendum altare contra Ecclesiasticam fidem disci-
plinamque crediderit, non exeat impunitus. Va-
lentinus primæ sedis Prouinciæ Numidiæ dixit.
Necessariò disciplinæ Ecclesiasticæ & fidei con-
grua sunt, quæ frater noster Alixius persecutus
est. Canon. 9. Quod disciplinæ incongruum co-
gnoscit esse sanctitas vestra: Canone 11. Victor E-
piscopus Abderitanus dixit: Roboranda est Ec-
clesiastica disciplina, ne quisquam Episcoporum
alterius plebes, vel Dioecesin suam importunita-
te pulsare debeat. Qui hoc facere tentauerit, quæ-
admodum coercendus est? Ex Concilio Cartha-
ginensi 3. Cano. 31. vt penitentibus secundum pec-
torum differentiam Episcopi arbitriò peniten-
tiæ tempora decernantur. Can. 38. Aduersus istū,
quæ pronunciata fuerant, confirmata quidem au-
diuimus, sed petimus secundum quod uobis man-
datum est, vt dignemini dare fiduciam quam ne-
cessitate ipsa cogente, liberum sit nobis rectorem
prouinciæ secundum statuta glorissimorū prin-
cipum, aduersus illum adire, vt qui miti admo-
nitioni sanctitatis vestræ acquiescere noluit, & e-
mendare illicitum autoritate iudiciaria pro-
tinus excludatur. Aurelius Episcopus dixit. Ser-
uata forma disciplinæ non æstimabitur appetitā
si à vestra charitate modestius conuentus rece-
dere decreuerit, cum fuerit suo contemptu, &
contumacia faciente, etiā autoritate iudiciaria
conuentus. Honorati & vrbani Episc. dixerunt.

Hoc

Hoc enim omnibus placet. Canone 42. At verò quia nonnulli quodam dominatu adepti communionem fratrum abhorrent, vel certè cùm eleuati fuerint quasi in quadam arce, tyrannicam sibi dominationem vindicant, quod pleriq; solidi aduersus Episcopos suos ceruices erigunt præbyteri, vel conuiujs sibi concilians plebè, vt persuasu maligno & illicitò eisdem velint sibi collocare rectores, quod quidem in signè mentis tuæ tenemus votum, frater religiosè Aureli, quia hæc sæpè oppressisti, non curando tales petitiones, sed propter eorum malos cogitatus, & prauè concinnata concilia hoc dico non debere rectorem accipere eam plebè, quæ in diocesi semper subiacuit, nec vnquam proprium Episcopo habuit. Canone 43. Sunt enim plerique conspirantes cùm proprijs plebibus, quas decipiunt (vt dictum est) earum scalpentes aures ad seducendum vitiosæ vitæ homines, vel certè inflati, & ad hoc consortio separati, qui putant propriæ plebi incubandum, & nonnunquam conuenti ad concilium venire refugiunt, & detrectant sua fortè ne prodantur flagitia metuentes. Dico, si placet, circa hos non tantum dioceses non esse seruandas, verumetiam & de propria Ecclesia, quæ illis malè fauerit omninò adnucendū, vt etiam autoritate publica reijciatur, atque ab ipsis principalibus cathedris remoueantur.

Canone 46. Hoc & corrigi charitatis vestræ iudicio & inhiberi de cætero debet, &c. Decretum ex Gratiani decreto excerptum, quod existimatur esse alicuius Carthaginensis concilij: Præbyter
si for.

si fornicationem fecerit quanquam secundum
 Canones Apostolorum debeat deponi. tamen iu-
 xta auctoritatem B. Syluestri, si in vitio non per-
 durauerit, si sua sponte confessus adiecit vt resur-
 gat, decem annis in hunc modum poeniteat. Tri-
 bus quidem mensibus à cæteris remotus, pane &
 aqua à vespera in vesperam vtatur, tantum autè
 diebus Dominicis & præcipuis festis modico vi-
 no & pisciculis, atque leguminibus recreetur, si-
 ne carne & sanguine, ouis & caseo vtatur, sacco
 indutus humo adhæreat, die ac nocte misericor-
 diam Dei omnipotentes imploret finitis tribus
 mensibus continuis exeat, tamen in publicum
 non procedat, ne grex fidelis in eo scandalum pa-
 riatur. Nec enim debet sacerdos publicè poenite-
 re, sicut laicus. Postea aliquantisper viribus re-
 sumptis, vnum annum & dimidium in pane & a-
 qua expleat exceptis Dominicis diebus, & festi-
 uitatibus quibus vino & sanguine, ouis & caseo
 iuxta Canonicam mensura vti poterit. Fruito
 primo anno & dimidio, corporis & sanguinis do-
 mini (ne indurescat) particeps fiat, & ad pacem
 veniat. Psalmos cum fratribus in choro ornati ad
 cornum altaris non accedat, iuxta Beati Clemen-
 tis voce minora gerat officia. Deinde verò vsque
 ad expletionè septimi anni omni quidem tempo-
 re (exceptis Paschalibus diebus) tres legitimas fe-
 rias in vnaquaq; hebdomada in pane & aqua ie-
 iunet. Expleto septimi anni circulo, si fratres a-
 pud quos poenituerit, eius congruam poenitentiã
 laudauerint, Episcopus in pristinum honorem,
 iuxta beati Callixti Papæ auctoritate, eum reuo-

R

care

care poterit. Sanè sciendum, quòd secundam feriam vnum psalterium canendo, aut vnum denarium pauperibus dando, si opus est redimere poterit. Finitis autem septem annis, deinde vsq; ad finem decimi anni, sextum feriam (nulla interueniente redemptione) obseruet in pane & aqua. Eadem quoque penitentia erit sacerdoti de omnibus alijs peccatis & criminibus quæ in depositionem eum inducunt. Neque hoc cuiilibet onerosum videatur, si sacerdos pòst lapsum dignè (vt supra dictum est) poenitens ad pristinos redeat honores. De Clericis scurrilibus: Si quis Clericus, aut monachus verba scurrilia, ioculatoria risumq; mouentia loquitur acerrimè corripatur.

Ex Concilio Carthaginensi 4. Canone 17. Vt Episcopus gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum non per seipsum, sed per Archipræsbyterum, aut per Archidiaconum agat. Canon. 24. Sacerdote verbum faciente in Ecclesia qui egressus de auditorio fuerit, excommunicatur.

Canon. 33. Episcopi vel præsbyteri. si causa visitandæ Ecclesiæ alterius, Episcopi ad Ecclesiam venerint, & in gradu suo suscipiantur, & tam ad verbum faciendum, quàm ad oblationem celebrandam inuitentur. Canon. 35. vt Episcopus in Ecclesia in confessu præsbyterorum, sublimior sedeat. Intra domum verò collegam se præsbyterorum esse cognoscat. Canon 36.

Præsbyteri qui per dioceses Ecclesias regunt, non à quibuslibet Episcopis, sed à suis nec per
iunio.

iuniorum clericum, sed omni anno aut per seip-
 sos, aut per illum qui sacrarium teneat ante
 Paschæ sollemnitate[m] chrisma petant. Cano. 49.
 Clericus qui absque corpusculi sui inæqualitate
 vigilijs deest, stipendijs priuatus excommunic-
 tur. Canon 62. Clericum inter epulas cantantem
 supradictæ sententiæ seueritate coercendum. Ca-
 non 68. Ex pœnitentibus (quamuis sit bouus) cle-
 ricus non ordinetur. Si per ignorantiam Episco-
 pi factum fuerit deponatur à clero, quia se ordi-
 nationis tēpore non prodidit fuisse pœnitentē.
 Si autem sciens Episcopus ordinauerit talem et-
 iam ipse ab Episcopatus sui ordinandi duntaxat
 potestate priuetur. Cano. 76. Is qui pœnitentiam
 in infirmitate petit, si casu dum ad eum sacerdos
 inuitatus venit, oppressus infirmitate obmutue-
 rit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimo-
 nium qui eum audierunt, & accipiat pœniten-
 tiam. Et si continuò creditur moriturus, reconci-
 lietur per manus impositionem, & infundatur o-
 tri eius Eucharistia. Si superuixerit, admoneatur à
 supradictis testibus petitioni suæ satisfactum, &
 subdatur statutis pœnitentiæ legibus, quamdiu
 sacerdos qui pœnitentiam dedit, probauerit. Ex
 Concilio Taurinatensi. Quum ad postulationem
 prouinciarum Galliæ sacerdotes conuenissemus
 ad Taurinatum ciuitatem, atque in eiusdem vr-
 bis Ecclesia autore Domino vel mediatore sede-
 remus auditis allegationibus Episcoporum, eo-
 rum (videlicet) qui ad iudicium nostrum fuerant
 congregati, de singulis negotijs hæc sententiæ for-
 ma præcessit ita ut pacis bonum, & instituta ca-

nonum seruarentur, & plurimorum contentio-
nibus adhiberetur vtilis medicina.

Canone 2. Gestorum quoque seriem conscribi
placuit ad perpetem disciplinam. Canon. 4. Sta-
tuit quoque de Exuperantio præsbytero sancta
synodus, qui in iniuriam saluti Episcopi sui Tri-
ferij graua & multa congesserat, & frequen-
tibus cum contumelijs prouocauerat, ita vt non-
nulla fecerit contra Ecclesiasticam disciplinam,
propter quam causam ab eo fuerat Dominica
communione priuatus, vt in eius sit arbitrio re-
stitutio ipsius, in cuius potestate eius fuit abie-
ctio, hoc est, vt quando vel idem Exuperantius
satisfecerit, vel Episcopo Triferio visum fuerit,
tunc gratiam communionis accipiat. Ex Conci-
lio Toletano primo: Canone 2. Eum verè poeni-
tentem dicimus, qui post baptismum aut pro ho-
micidio, aut per diuersis criminibus grauissimis
que peccatis, publicam poenitentiam gerens sub
concilio diuino fuerit reconciliatus altario. Ca-
non 5. Præsbyter vel Diaconus vel subdiaconus,
vel quilibet Ecclesiæ deputatus clericus, intra ci-
uitatem fuerit, vel in loco in quo Ecclesia est, aut
castella, aut vici sunt, aut villæ, si ad Ecclesiam,
aut ad sacrificium quotidianum nõ venerit, cle-
ricus non habeatur, si castigatus per satisfactio-
nem, veniam ab Episcopo noluit promereri.

Ex Concilio Mileuitano. Can. 12. Placuit & il-
lud vt preces vel orationes seu Missæ quæ proba-
tæ fuerint in concilio, siue præfationes, siue com-
mendationes, seu manus impositiones ab omnib.
celebrentur. Nec aliæ omninò dicantur in Eccle-
sia,

fia, nisi quæ à prudentioribus tractatæ, vel comprobata in synodo fuerint, nisi fortè aliquid contra fidem vel per ignorantiam, vel per minus studium sit compositum. Cano. 17. Placuit vt secundum Euangelicam & Apostolicam disciplinam neque dimissus ab vxore, neque dimissa à marito alteri coniungantur, sed ita maneant aut sibimet reconcilientur. Quod si contempserint, ad poenitentiam redigantur. In qua causa legem imperialem petendam promulgari. Can. 23. Placuit, vt quicumq; conuersus ab hæreticis, dixerit se apud eos poenitentiam accipere, vnusquisq; Catholicus Episcopus requirat, vbi & ob quam causam apud eosdem hæreticos poenitentia susceperit vt cum documentis certis hoc ipsum approbauerit, sibi pro qualitate peccati, sicut eidem Episcopo Catholico visum fuerit, tempus poenitentiae vel reconciliationis decernat. Cano. 24. Item placuit vt quicumque negligunt loca ad suam cathedram pertinentia, in Catholicam vnitatem lucrari conueniantur à diligentibus vicinis Episcopis, vt id agere non morentur. Quod si intra sex menses à die conuentionis non hoc fecerint, qui potuerit ea lucrari ad ipsum pertineant, ita sanè vt si ille ad quem pertinuisse videbantur, probare potuerit magis illius electam negligentiam ab hæreticis impunè vt ibi sint, & suam diligentiam fuisse præuentam, vt eo modo eius cura solertior vitaretur, cum hoc iudices Episcopi cognouerint) suæ cathedræ loca, restituant. Sanè si Episcopi inter quos causa versatur, diuersarum sunt prouinciarum ille. Primas det iudices, in cuius prouincia

uincia est locus de quo contenditur. Si autem ex communi placito vicinos iudices elegerint aut duo eligantur aut tres. Quod si tres elegerint, aut omnium sententiam sequantur aut duorum. A iudicibus autem, quos communis consensus elegerit, non liceat prouocari. Et quisquis probatus fuerit, præ contumacia nolle obtemperare iudicibus cum hoc primæ sedis Episcopo fuerit probatum, det literas ut nullus ei communicet Episcoporum, donec obtemperet. Canon 25. Si in matricibus cathedris Episcopus negligens fuerit aduersus hæreticos conueniatur à vicinis Episcopis diligentibus, ut ei sua negligentia demonstretur, ut se excusare non possit. Quod si ex die quo conuenitur, intra sex menses si in eius prouincia executio fuerit & non eos ad unitatē Catholicam conuertendos curauerit, non ei communicetur donec impleat.

Si autem executor ad loca non venerit, non ascribatur Episcopo. Si autem probatum fuerit, eum de communione fuisse parum mentitum, dicendo eos communicasse constiterit, etiam Episcop. amittat. Canon 26. Item placuit ut quicumque Episcoporum necessitate periclitantis pudicitia virginalis (cum vel petitor præsens, vel raptor aliquis formidatur, vel si aliquo etiam mortis scrupulo periculoso compuncta fuerit, ne non velata moriatur, aut exigentibus parentibus, aut his ad quorum curam pertinet) velauerit virginem, seu velauit intra 55. ann. ætatis, non ei obsequium, quod de isto annorum numero constitutum est, Ex concilio Aphricano Can. 103. Quartum de
viba-

urbano Episcopo excommunicando, vel etiam Romam euocandi nisi ea quæ videbantur corrigenda, corrigeret. Ex Concilio Rhegiensi, Cano. 1. Itaque eos qui tam incondita ac tam instabilia usurpauerunt, placuit misericordiæ, & caritatis occursum, ita in communionem dilectionemq; recipi vt scirent secundum recentem & saluberrimam Taurinatis synodi definitionem ad perpetuam vitæ istius suffusionem, nullis se de cætero ordinationibus nullis ordinarijs futuros interesse concilijs, qua nihil salubre ab illis statuendum expectaretur, qui tantæ corruptionis detestanda exempla præbuerāt. Ebredunensi Ecclesiæ cui ante omnia maturè visum est consulendum (quia quatuor mensibus, & biennio sacerdote legitimo destituta hoc grauius egrotaret) quod clericus innocens disciplinæ (vt probatum est) memor, quorundam laicorum insolentia ac varia perturbatione vexatus, etiam in sacerdotibus ac ministris minas ac iurgia, & vim acerbissimam periculosè perniciosa nuper cæde protulerat, nec poterat differri bonorū ac disciplinæ moeror, ne vel expectatione videretur contumacium & inquietorū vitia palpare, quorum conspirationes iniquæ machinationesq; & in præteritum (quantum deprehendi possint) animaduersione Ecclesiastica puniendæ & in futurum mancipandæ erant supplicio. Itaq; ordinationē quam canones irritam definiunt inos quoque vacandam esse censuimus, in qua propter missa trium præsentia nec expetitis comprouincialium literis metropolitani quoq; voluntate neglecta, prorsus nihil quod Episc. faceret ostensum est.

R. 4

Alius

Alius Titulus & Canon ex vetusto Codice Cæ-
blacensi. 7.

Hæc quæ communi consensu de voluntate do-
mini seruanda sunt, neque quod absit) sine offen-
sa Dei, ac omnium à quanquam transgredienda
definierunt ita dicentes, vt secundum antiquam
consuetudinem (si qui ex tempore ruerint) bis in
anno conuentus agant, ac certè inter quaslibet
anxietates neglectis proprijs & domesticis ne-
cessitatibus, gratia simul Deo agentes, quicquid
in spiritu considerant consurgentes solum Eccle-
siae remedium, remota vltionis prurigine, atque
omni animo sitate quærant.

Ex Concilio Agathensi. Cùm in Dei nomine
ex permisso regis in Agathensem ciuitatem san-
cta synodus conuenisset, & in sancti Andreae Ba-
silica confedissemus, ibique flexis genibus in ter-
ra, pro regno eius pro longeuitate populi Domi-
num deprecaremur, vt nobis cõgregationis pro-
miserat potestatem regnum eius Dominus fee-
licitate extenderet, iustitia gubernaret, virtute
protegeret, de disciplina & ordinationibus cle-
ricorum atque Pontificum, vel de Ecclesiarum
utilitatibus tractaturi in primis id placuit, vt ca-
nones & statuta Patrum per ordinem legeren-
tur.

Canon 2. Contumaces verò clerici (prout digni-
tatis ordo promiserit) ab Episcopis corrigantur,
& si qui prioris gradus elati superbia cõmunio-
nem fortasse contempserint, aut Ecclesiam fre-
quentare, vel officium suum implere neglexerit,
peregrina eis communicatio tribuatur, ita vt cū eas
peni-

pœnitentia correxerit, rescripti in matricula gra-
 dum suum dignitatemque recipiant. Canon 3. E-
 piscopi verò si sacerdotali moderatione postpo-
 sita innocentes aut minimis causis culpabiles ex-
 communicare præsumserint, aut ad gratiam fe-
 stinantes recipere fortassè noluerint, à vicinis e-
 piscopis cuiuslibet prouinciæ literis moneatur.
 Et si parere noluerint, communio illis vsque ad
 tempus synodi à reliquis Episcopis non denegetur,
 ne fortè propter excommunicationis peccatum,
 excommunicati lógo tempore morte præueniantur.
 Canon 9. Placuit etiã vt si præbyteri, vel
 diaconi coniugati ad thorum vxorum suarum re-
 dire voluerint. Papæ Innocentij ordinatio, vel Si-
 ritij Episcopi autoritas, quæ est his canonibus
 inserta, seruetur. Quod si ad aliquos formula illa
 Ecclesiasticæ vitæ, pariter & disciplinæ quæ à Si-
 ritio Episcopo ad prouincias commeauit, non
 probabitur peruenisse, eis ignorantia venia re-
 mittitur, ita vt de cætero incipiant penitus absti-
 nere. Et ita gradus suos in quibus inuenti fuerint
 sic retineant, vt ad potiora eis non liceat ascen-
 dere. Canon 15. Pœnitentes tempore quo pœni-
 tentiam petunt, impositionem manuum, & con-
 cilium super caput à sacerdote (sicut vbique con-
 stitutum est) consequantur. Si autem comas non
 deposuerint, aut vestimenta non mutauerint, ab-
 ijciantur. Et nisi dignè pœnituerint, non recipi-
 antur. Iuuenibus etiam pœnitentiam non facile
 committendam esse propter ætatis fragilitatem.
 Viaticum tamen in omnibus morte positis non
 negandum. Canon 41. Ante omnia clericis vete-

tur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes ac nutritrix est. Itaque eum quem ebrium fuisse confiterit (vt ordo patitur) aut triginta dierum spatio communionem statuimus submouendum, aut corporali subdendum supplicio. Canon 60. Lapsus, id est, qui in Catholica fide baptizati sunt, si prauaricatione damnabili post in hæresim transierint grandem redeundi difficultatem sanxit antiquitas. Quibus nos annorum multitudine breuiata, poenitentiam biennij conditioni infra scriptæ obseruationis imponimus, vt tertio biennio præscripto sine relaxatione ieiuent, & Ecclesiâ studeant frequentare. In poenitentiû loco standi & orandi humilitatem ita nouerint obseruandâ, vt etiam ipsi quum catechumeni egredi commouentur abscedant. Hoc si obseruare voluerint, cõstituto tempore admittendis ad altarium obseruatio relaxetur. Quod si ardua vel dura fortè putauerint, statuta præteritorum canonum implere debebunt. De purgatione Clericorum si conuinci non poterint: Si quis præbyter vitæ suæ negligens, prauis exemplis mala de se suspicari permiserit, & populus ab Episcopo iuramento seu banno Christianitatis constrictus, infamiam eius patefecerit, & certi accusatores criminis eius defuerint, admoneatur primò seorsum, ab Episcopo, deinde sub duobus vel tribus testibus. Si non emendauerit, in conuentu præbyterorum Episcopus cum publica increpatione admoneat. Si verò neque sic correxerit, ab officio suspendatur, vsque ad dignam satisfactionem, ne populus in eo scandalum patiat. Si verò accusatores legi-

timi

timinon fuerint qui eius crimina manifestis indicijs probare contenderint, & ipse negauerit, tunc ipse cum socijs septem eiusdem ordinis (si valet) à crimine seipsum exurget. Diaconus verò si eodem crimine accusatus fuerit, semetipsum cum tribus expurget.

CAPVT III.

Ex Decreto Iuonis.

Perquirendum est, si aliqua foemina sit, quæ per quædam maleficia, & incantationes mentes hominum immutare se posse dicat, id est, vt de odio in amorem, vel de amore in odium conuertat, vt bona hominum aut damnet, aut subripiat. Et si est quæ dicat cum dæmonum turba in similitudinem mulierum transformata, certis noctibus equitare super quosdam bestias, & in eorum consortio annumeratam esse. hæc talis omnimodis scopis correcta ex parochia eiiciatur.

Ex Concilio Arausiceno primo, Canon. 3. Qui recedunt de corpore pœnitentiæ accepta, placuit sine reconciliatoria manus impositione eos communicare, quod morientis sufficit consolationi secundum definitiones Patrû, qui huiusmodi communionem congruenter viaticû nominauerunt. Quod si superuixerint, stent in ordine pœnitentium, vt ostensis necessarijs pœnitentiæ fructibus, legitimam communionem cum reconciliatoria manus impositione recipiant. Canon 7. In Ecclesia manumissos, & per testamentum Ecclesiæ commendatos, si quis in seruitutem vel obsequium,

quum,